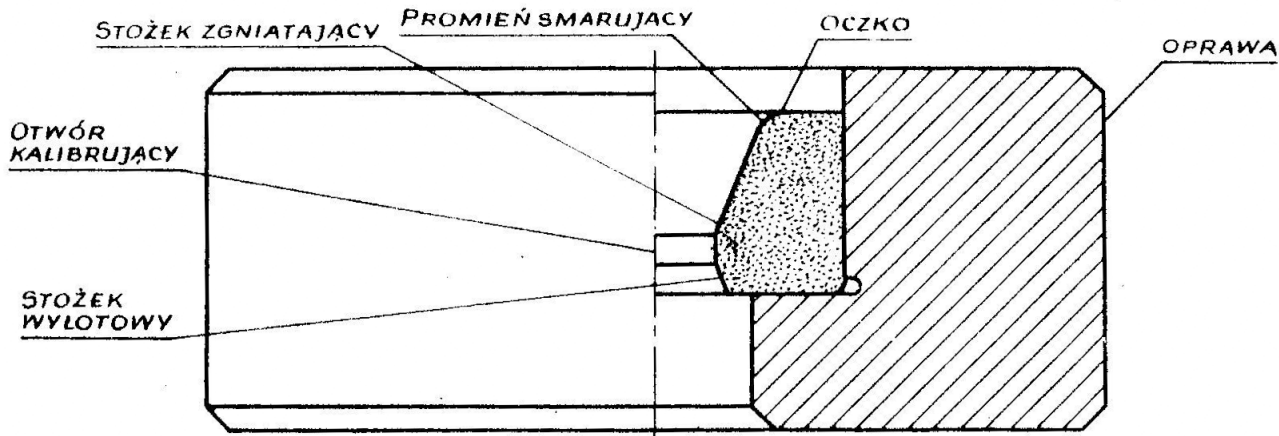

HUTNICTWO ŻELAZA I STALI	NORMA BRANŻOWA	BN-81/0686-02
	Ciągadła z węglików spiekanych do rur i prętów okrągłych.	Zamiast: ZN-64/0671-05 ZN-64/0671-06
		Grupa kat. 03 56

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są ciągadła z wkładką /oczkiem/ z węglików spiekanych, stosowane do ciągnięcia rur okrągłych o średnicach do 110 mm, oraz prętów okrągłych o średnicach do 90 mm, ze stali i metali nieżelaznych.

1.2. Określenia - wg rys. 1

Rys. 1

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Podział. W zależności od wielkości średnicy otworu kalibrującego i przeznaczenia ciągadła dzieli się na typy:

- IVR - XIVR - ciągadła do rur
- VP - XIIP - ciągadła do prętów
- Vw - XPw - ciągadła do prętów z oprawą chłodzoną.

2.2. Oznaczenie. powinno zawierać numer typu, symbol kształtu, wielkość średnicy otworu kalibrującego, wielkość kąta stożka zgniatającego i numer normy BN.

2.2.1. Przykład oznaczania ciągadła typu IVR o symbolu kształtu 731 do rur okrągłych o średnicy otworu kalibrującego $d_k = 7,50$ mm i kącie stożka zgniatającego $2\alpha = 18^\circ$:

CIĄGADŁO typ IVR 731 7,50 18° BN-81/0686-02

3. WYMAGANIA

3.1. Powierzchnia.

3.1.1. Powierzchnia oczka. Powierzchnie pracujące, tj. powierzchnia stożka zgniatającego i otworu kalibrującego muszą być doglądane i polerowane. Promień smarujący, a dla kształtu

Huta "Baildon"

Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Metalurgii Żelaza zarządzeniem nr 1/82 z dnia 3.02.1982 r. jako obowiązująca od dnia 1.10.82 r.

S750 stożek smarujący, oraz stożek wylotowy we wszystkich typach ciągnadeł pozostawia się w stanie nieobrobionym.

Na żądanie zamawiającego promień smarujący a dla kształtu S750 stożek smarujący jest polerowany, a stożek wylotowy szlifowany. Na połowie wysokości stożka zgniatającego od strony otworu kalibrującego oraz na powierzchni otworu kalibrującego dopuszcza się pory o wielkościach podanych w tabl. 1.

Pory nie powinny występować w skupiskach.

Na pozostałych powierzchniach otworu ciągnadła dopuszcza się drobne rysy, pierścienie i fale powstałe w procesie polerowania proszkiem diamentowym 14-20 μm oraz pory o 50% większe niż podano w tabl.1.

W przypadku przeznaczenia ciągnadła do metali nieżelaznych i ciągnadeł o specjalnym przeznaczeniu, na żądanie zamawiającego ogranicza się wielkości pór na powierzchni otworu kalibrującego o 50% w stosunku do wartości podanych w tabl.1.

Tablica 1

Średnice otworu kalibrującego mm	Wielkość i ilość porów na otworze kalibrującym i połowie stożka zgniatającego od strony otworu kalibrującego	
	maksym. wielkość w mm	max. ilość w szt.
5,00 - 14,00	0,4	3
14,01 - 40,00	0,5	3
40,01 - 70,00	0,6	4
70,01 - 110,00	0,7	5

Na powierzchni czołowej oczka dopuszcza się dwa wykruszenia nie graniczące z promieniem lub stożkiem smarującym, a wielkość każdego z nich nie powinna przekraczać:

- dla ciągnadeł do rur i prętów

Typ IVR - VIIIR } 5 mm²
Typ VP - VIP }

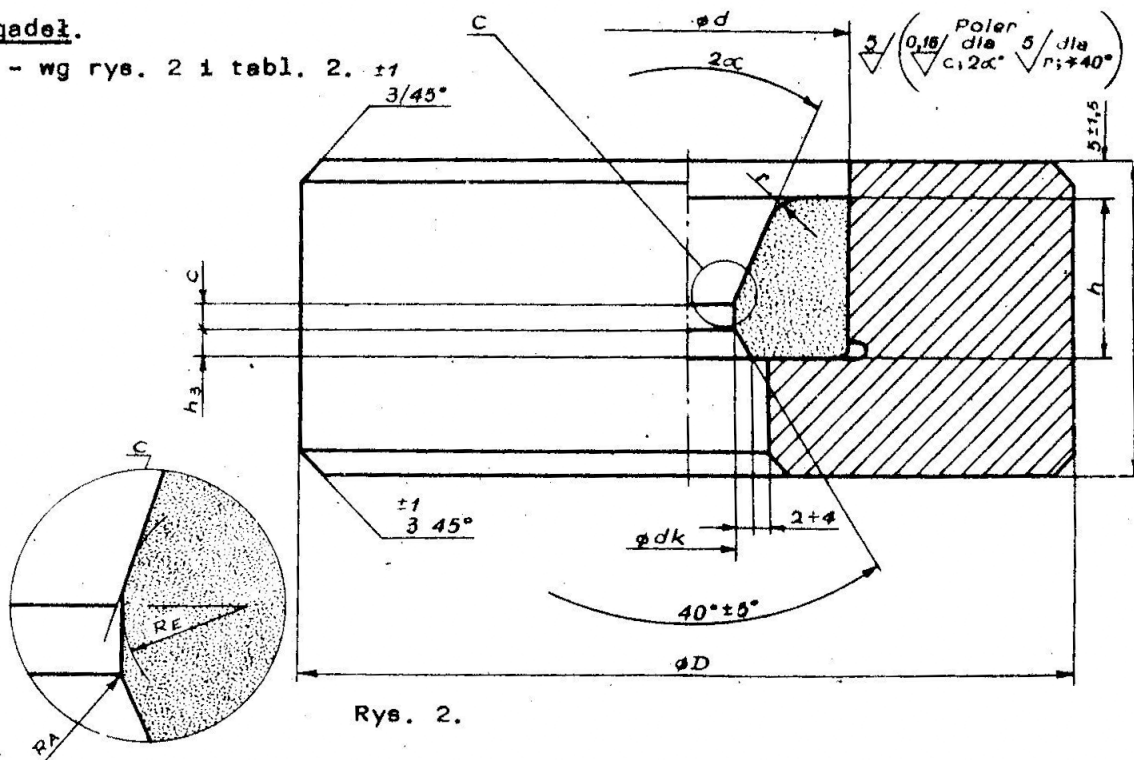
Typ IXR - XIVR } 7 mm²
Typ VIIP - XIIP }

3.1.2. Powierzchnia oprawy. Na powierzchni oprawy dopuszcza się miejscowe wgniecenia do głębokości 0,5 mm. Oprawy nie powinny posiadać pęknięć.

3.2. Wymiary i tolerancje.

3.2.1. Wymiary ciągnadeł.

a/ ciągnadła do rur - wg rys. 2 i tabl. 2. ± 1

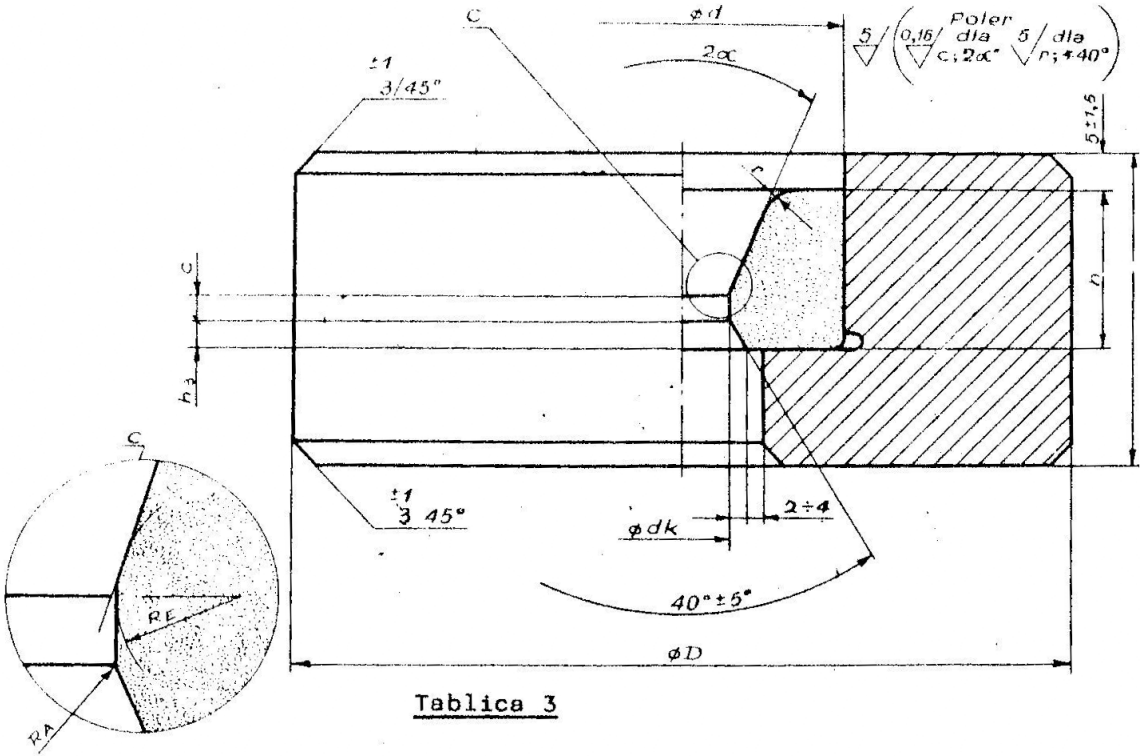
Rys. 2.

Tablica 2

Typ	Kształt	Zakresy d_k	D	H	d	h	r	h_3	c	R_E	R_A	2α
						± 2	$\pm 1,5$	$\pm 1,5$	$\pm 1,2$	± 1	± 1	$\pm 2^\circ$
						mm						
IVR	S731	5 - 10	100	40	30	18	3	5	3	3	1,5	18° 24° 32°
VR	S732	10 - 20	120	40	45	20	3	5	3	3	1,5	
VIR	S733	20 - 30	130	45	55	24	4	5	4	4	2	
VIIR	S734	30 - 40	140	50	70	26	5	5	4	4	2	
VIIIR	S735	40 - 50	160	55	85	28	6	5	5	5	2,5	18° 24° 32°
IXR	S736	50 - 60	190	60	95	30	8	6	5	5	2,5	
XR	S737	60 - 70	230	65	105	32	8	7	6	6	3	
XIR	S738	70 - 80	260	70	115	34	8	8	6	6	3	
XIIR	S739	80 - 90	290	75	125	36	9	8	7	8	4	18° 24° 32°
XIIIR	S740	90 - 100	320	80	135	36	6	8	7	8	4,5	
XIVR	S740a	100-110	360	85	145	38	6	8	7	8	4,5	

Średnicę otworu kalibrującego wykonuje się w gradacji co 0,01 mm. "Ciągadła o średnicach otworu kalibrującego od 3 do 5 mm mogą być produkowane po uzgodnieniu z wytwórcą".

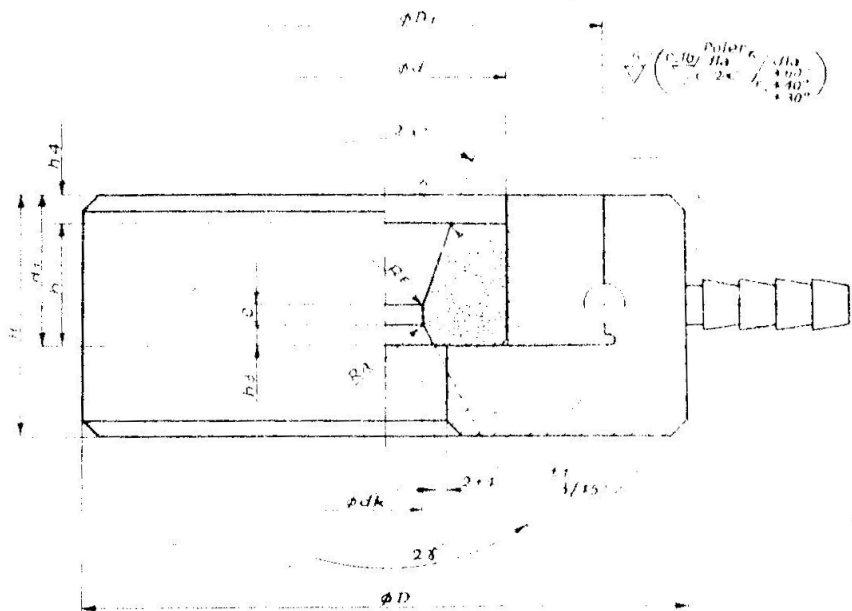
b/ ciągadła do prętów - wg rys. 3 i tabl.3.

Tablica 3

Typ	Kształt	Zakresy d_k	D	H	d	h	r	h_3	c	R_E	R_A	2α
						± 2	± 1	$\pm 1,5$	$\pm 1,2$			$\pm 2^\circ$
						mm						
VP	S721	14 - 20	135	50	45	28	4	5	3	Łagodne przej- ście ze stoż- ków na c		12°
VIP	S722	20 - 30	150	55	55	30	5	5	3			16°
VIIP	S723	30 - 40	170	60	70	32	6	5	4			20°
VIIIP	S724	40 - 50	200	65	85	34	8	6	4			
IXP	S725	50 - 60	240	70	95	36	8	7	5			
XP	S726	60 - 70	280	75	105	38	8	8	6			
XIP	S727	70 - 80	320	80	115	40	8	8	6			
XIIP	S728	80 - 90	360	85	125	42	9	8	7			
Średnice otworu kalibrującego wykonuje się w gradacji co 0,01 mm.												

c/ ciągadła do prętów z oprawą chłodzoną - wg rys.4 i tabl.4.

Rys. 4.

Tablica 4

Typ	Ksz- tałt	Zakre- sy d _k	D	H	D ₁	H ₁	d	h	r	h ₃	c	h ₄	R _A	L	2γ	2α
					+2	+2		+2	+1,5	+1,5	+1,2	+1,5	R _E	+2	+50°	+20°
					mm											
Vw	S750	7-14	135	50	75	33,5	45	30	30 ⁰ +5	5	4+1	3,5	Łagodne przejście ze stożków na c	23	60 ⁰	12 ⁰ 18 ⁰ 24 ⁰
VPw	S751	14-20	135	50	85	33	45	28	4	5	3	5		23	40 ⁰	12 ⁰
VIPw	S752	20-30	150	55	100	35	55	30	5	5	3	5		26		16 ⁰
VIIIPw	S753	30-40	170	60	120	37	70	32	6	6	4	5		28		20 ⁰
VIIIPw	S754	40-50	200	65	135	39	85	34	8	6	4	5		30		
IXPw	S755	50-60	240	70	160	41	95	36	8	7	5	5		30		
XPw	S756	60-70	280	75	180	43	105	38	8	8	6	5		30		
Średnice otworu kalibrującego wykonuje się w gradacji co 0,01 mm.																

3.2.2. Tolerancje średnic otworu kalibrującego dk - wg tabl.5.

Tablica 5

zakresy mm	dk	Tolerancja mm
5,00 - 14,00		- 0,06
14,01 - 18,00		- 0,08
18,01 - 30,00		- 0,10
30,01 - 50,00		- 0,12
50,01 - 90,00		- 0,14
90,01 - 110,00		- 0,16
Na żądanie zamawiającego tolerancja średnicy dk może być zawężona o 50%.		

3.2.3. Wymiary nietolerowane - powinny być wykonane z dokładnością 14 klasy wg PN-77/M-02102.

3.2.4. Dokładność kształtu otworu kalibrującego.

Maksymalna odchyłka kołowości i walcowości otworu kalibrującego nie powinna przekraczać połowy tolerancji d_k . Na wysokości otworu kalibrującego dopuszcza się zbieżność 1:50 w kierunku stożka zgniatającego. Przejście z promienia smarującego na stożek zgniatający może mieć kształt łuku, sięgający do połowy stożka zgniatającego.

3.3. Materiał. Oczka ciągaideł wykonuje się z węglików spiekanych zgodnie z tablicą 6.

Tablica 6

Średnica otworu kalibrującego d_k mm	Gatunek wg PN-81/H-89500
do 40	G10
powyżej 40,01	G20

Oprawę ciągaideł wykonuje się ze stali konstrukcyjnej zwykłej jakości wg PN-72/H-84020 lub ze stali węglowej wyższej jakości wg PN-75/H-84019. Wykonanie opraw z innych gatunków stali należy uzgodnić z wytwórcą.

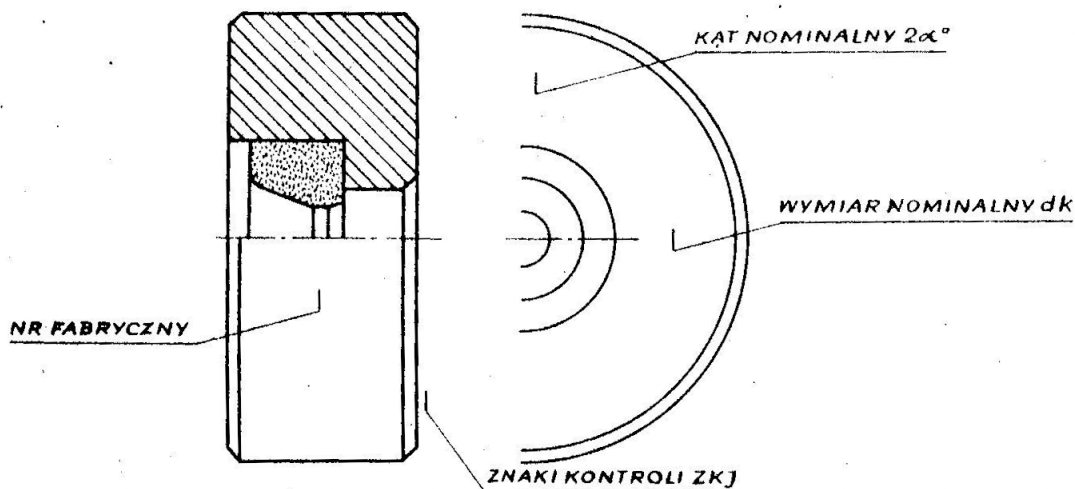
3.4. Cechowanie. - zgodnie z rysunkiem 5.

Na górnej powierzchni czołowej oprawy ciągaideł powinna być umieszczona:

- wielkość kąta stożka zgniatającego 2α
- średnica nominalna otworu kalibrującego d_k .

Na obwodzie oprawy umieszcza się numer fabryczny ciągaideł, a na tylnej powierzchni oprawy od strony stożka wylotowego znaki kontroli jakości.

Cechowanie powinno być czytelne i trwałe.

Rys. 5

4. PAKOWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Ciągaideł należy pakować w skrzynie drewniane lub kontenery wyłożone papierem smołowym lub woskowym. Wolne miejsca należy wypełnić papierem falistym lub innym wypełniaczem, aby zabezpieczyć ciągaideł przed przesuwaniem się w czasie transportu.

Do skrzyni należy włożyć dokument zawierający następujące dane:

- nazwę i adres wytwórcy,
- nazwę wyrobów,
- ilość sztuk,
- masę brutto.

Na skrzyni powinna być umieszczona wywieszka zawierająca następujące dane:

- nazwę i adres wytwórcy,
- nazwę i adres odbiorcy,
- nazwę wyrobu
- numer przekazu,
- masę brutto,
- ilość sztuk.

Skrzynię należy obciągnąć taśmą stalową.

4.2. Transport.

Ciągadła należy przewozić dowolnymi środkami transportowymi zabezpieczając skrzynie przed przesuwaniem się w czasie transportu.

5. BADANIA

5.1. Program badań, pobieranie próbek i opis badań oraz ocena wyników - wg tabl.7

Tablica 7

Lp.	Rodzaje badań	Pobieranie próbek	Opis badań	Ocena wyników
1	2	3	4	5
1.	Sprawdzanie powierzchni /3.1./	100%	powierzchnie zewnętrzne oprawy i oczka oraz powierzchnie otworu sprawdza się okiem nieuzbrojonym, w dobrym świetle naturalnym lub sztucznym. W przypadku wątpliwości należy posługiwać się lupą o powiększeniu 5X. Wielkość porów ciągań określa się przez pomiar pręcikami wzorcowymi.	badane ciągadła należy uznać za zgodne z wymaganiami normy, jeżeli wszystkie badania wg punktu 5.1. dały wynik pozytywny. Sztuki niezgodne z wymaganiami normy należy usunąć z partii.
2.	Sprawdzanie wymiarów /3.2./	100%	wymiary zewnętrzne opraw sprawdza się suwmiarką oraz głębokościomierzem. Pomiar średnicy otworu kalibrującego d_k przeprowadza się za pomocą średnicówki czujnikowej do otworów	
3.	Sprawdzanie kątów /3.2./	100%	wielkość kątów ciągań do rur i prętów sprawdza się za pomocą kątomierza uniwersalnego, lub za pomocą wzorców kątowych	
4.	Sprawdzenie kołowości i walcowości /3.3./	100%	pomiary kołowości przeprowadza się za pomocą średnicówki czujnikowej do otworów.	

Ponadto sprawdza się zaświadczenia kontroli dotyczące badań materiałowych i wymiarowych¹ oczek oraz atesty hutnicze dotyczące materiału oprawy.

6. POSTĘPOWANIE Z CIĄGADŁAMI UZNANYMI ZA NIEZGODNE Z WYMAGANIAMI

NORMY

Ciągadła uznane za niezgodne z wymaganiami normy wytwórca może poprawić i przedstawić do badań.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE do BN-81/0686-02

1. Instytucja opracowująca normę - Huta "Baildon"

2. Istotne zmiany w stosunku do ZN:

- poszerzono zakres wymiarowy ciągań do rur i prętów,
- ustalono chropowatość po obróbce powierzchni pracujących,
- ujęto ciągadła z chłodzoną oprawą,
- zmieniono wymagania dot. stanu stożka smarującego i wylotowego.

3. Normy i dokumenty związane.

PN-75/H-84019 Stal węglowa konstrukcyjna wyższej jakości ogólnego przeznaczenia. Gatunki
 PN-72/H-84020 Stal węglowa konstrukcyjna zwykłej jakości ogólnego przeznaczenia. Gatunki
 PN-81/H-89500 Węglik spiekane. Gatunki
 PN-77/M-02102 Tolerancje i pasowania. Układ tolerancji wałków i otworów o wymiarach do 500 mm.

4. Normy zagraniczne i zalecenia międzynarodowe.

ISO 1684 Wire, bar and tube drawing dies - Specification's BI.6
 DIN 1547 Hartmetall - Ziehsteine und Ziehringe. Ziehringe für Stahlrehre.
 DIN 1547 B1.4 Ziehringe für Rundstahl.

5. Autorzy projektu normy. - mgr inż. E.Widera, mgr inż. S.Parkitny, R.Zasiura - Huta "Bałdon"6. Instytucja drukująca i rozprowadzająca normę - Instytut Metalurgii Żelaza, 44-100 Gliwice
ul. K.Mierki 12/147. Masy oczek i ciągaideł - wg tablicyMasy oczek i ciągaideł

	Typ	Kształt	Masa, kg	
			oczko	ciągaideł
Ciągadła do rur	IVR	S731	0,160	2.400
	VR	S732	0,400	3.500
	VIR	S733	0,680	4.700
	VIIR	S734	1,100	6.700
	VIIIR	S735	1,700	8.500
	IXR	S736	2,000	13.000
	XR	S737	2,420	20.000
	XIR	S738	3,100	27.000
	XIIR	S739	3,400	36.000
	XIIIR	S740	3,630	48.000
	XIVR	S740a	4,150	64.000
ciągaideł do prętów	VP	S721	0,550	5.600
	VIP	S722	0,860	7.600
	VIIP	S723	1,370	10.500
	VIIIP	S724	2,280	15.000
	IXP	S725	2,320	22.500
	XP	S726	2,900	35.000
	XIP	S727	3,600	48.000
	XIIP	S728	4,200	64.000
Ciągadła do prętów z oprawą chłodzoną	V	S750	0,500	5.700
	VPw	S751	0,550	5.600
	VIPw	S752	0,860	7.600
	VIIPw	S753	1,370	10.500
	VIIIPw	S754	2,280	15.000
	IXPw	S755	2,320	22.500
	XPw	S756	2,900	35.000